

Byängsskolan

en trygghetsskola

Vi på Byängsskolan har valt att börja kalla oss en trygghetsskola. Varför då kan man undra? Jo för att tydligare markera att den sociala träningen och elevernas trygghet är vårt största fokus. Idag finns ett gott utbud av skolor som profilerar och specialiserar sig inom olika områden som exempelvis idrott eller musik, där eleverna utöver ordinarie undervisning får extra träning inom det område skolan profilerar sig. Vi tycker att det är på tiden att det finns en trygghetsskola. En skola där extra träning ges i solidaritet, samarbete, kurage och tolerans. Varför vill vi då engagera oss extra i dessa frågor? Vi menar att vi gör det för att det gynnar skolans samtliga ansvarsområden, här är några som ligger oss varmt om hjärtat:

- **Elevens mående**

Den mest självklara anledningen till att vi vill profilera oss ytterligare på trygghet är elevernas mående och hur måendet påverkar när de utvecklar sin bild av sig själva och deras omvärld. I skolan har många barn anledning att vara rädda. Rädslan för att inte duga till inför varandra och rädslan för att någon vill göra dig illa skapar stort lidande i skolan. De institutioner som ska värna om barns psykiska hälsa är idag överbelastade av den arbetsbörda som landets socialt utsatta elever utgör. Om det så gäller kunskap, social status, utseende, pengar, skicklighet i spel/idrott, fysisk styrka o s v, har barn alltid möjlighet att jämföra sig med varandra i skolan. Är tryggheten på skolan låg leder denna jämförelse till rädsla för att inte duga till. I en miljö där sådan rädsla frodas, frodas också stress, konflikt och mobbning.

- **Elevens utveckling av identitet och världsåskådning**

Uppväxtsåren är den tid då människans sociala identitet och självförtroende formas som mest. En människa som växer upp i rädsla över att inte duga till bär ofta med sig denna rädsla genom sitt vuxna liv. Sådan rädsla riskerar att minska livskvaliteten, begränsa möjligheter och attrahera osunda relationer. En människa som växer upp med tryggheten om att hen förtjänar omsorg och kärlek är inte bara bättre rustad att klara av svårigheter i livet, hen både sprider och attraherar en solidaritet och acceptans i sin omgivning. Hen kan finna lycka i sin vardag men vågar också drömma om en bättre vardag och kan sträva efter att uppnå dessa drömmar. En av grundskolans huvudsakliga uppgifter är att värna om barnets positiva mående, identitet och världsåskådning under dessa viktiga år.

- **Kunskapsförmedling**

På Byängsskolan tänker vi att vi skapar utrymme för bra lärande genom ett ständigt fokus på trygghet. Vad vi menar med det är att rädda barn lär sig dåligt. Rädsla omfördelar resurser i kroppen för att göra den redo för kamp eller flykt, i det momentet hindras möjlighet att lösa intellektuella utmaningar och lära in ny kunskap. En rädd människa har ofta svårt att fokusera på något annat än det som skrämmer. Även om många nog kan hitta exempel på människor som har klarat av svåra akademiska utmaningar samtidigt som de levde under stor rädsla, kan man dra slutsatsen att de i regel hade kunnat nå ännu längre om de inte hade behövt vara rädda samtidigt. Detta är vetenskapligt belagt. I en miljö med den i tidigare stycket nämnda negativa jämförelsen mellan elever, är risken stor att de som inte presterar lika högt i skolarbete helt slutar försöka. Då ökar även risken att de börjar ta till sig ett destruktivt beteende. Är tryggheten på skolan hög finns det acceptans för andras särskillnad. I en trygg skola behöver man inte vara rädd för att inte bli accepterad. Där finns friheten att arbeta utifrån sina egna förutsättningar oavsett hur andra presterar. Där får man tycka att det är spännande att försöka snarare än skrämmande att kanske misslyckas. Vi är övertygade om att studiero kommer ur trygghet.

- **Skolverkets uppdrag till oss**

Vi tar till oss skolverkets riktlinjer; att de sociala målen är jämställda kunskapsmålen. Idag är det däremot bara kunskapsmålen som betygsätts, något som får många skolor att lägga mest fokus på just det akademiska kunskapsförmedlandet. Men skolverket ger oss i uppdrag att fokusera på bägge mål, lika mycket.

- **Det framtida arbetslivet**

Utantillkunskap från skoltiden blir mindre värd i en specialiserad arbetsmarknad där du lär dig jobbet på jobbet eller i eftergymnasial specialinriktad utbildning. Nu efterfrågas kanske mer än någonsin generella kvaliteter som kreativitet, problemlösningsförmåga och samarbetsförmåga. Det är inte lika viktigt att komma ihåg all fakta om trettioåriga kriget som det är att komma ihåg ditt tillvägagångssätt när du löste din arbetsuppgift om trettioåriga kriget. Den kreativa problemlösningsförmågan tränas som bäst i ett tryggt sammanhang där man kan fokusera på sin arbetsuppgift och inte behöver vara rädd.

Samarbetsförmågan tränas när du får chansen att leva i en miljö med människor som skiljer sig från dig, som du måste respektera och som du får respekt av. Även om människan alltid utvecklas är det framförallt i för- och grundskola som den alltmer viktiga samarbetsförmågan tränas och befästs. I en otrygg skola hämmas samarbetsträningen, där får man lätt en roll i grupparbetet; någon gör allt, någon är oseriös, någon förstår inget. På rasterna läggs inte energi på att skapa ett sammanhang där alla känner sig inkluderade, istället exkluderas de som inte följer normen och motsättningar skapas mellan grupper. I en trygg skola maximeras möjligheterna att lära sig kreativt samarbete, där hittar man vägar så att alla kan bidra efter bästa förmåga. Där tränar man sin lyhördhet, förmåga att se andras perspektiv och nå kompromiss. En sådan skola präglas av inkludering även på rasten. I en trygg skola får eleverna direkt och konkret förberedelse för ett framtida arbetsliv som präglas av samarbete.

- **Förmåga att skapa sunda relationer**

Utöver att kunna samarbeta väl på jobbet, bör du också veta hur du skapar och upprätthåller sunda relationer genom hela din vardag. I vårt trygghetsarbete genomförs aktiv träning i att förstå och värna om dina så väl som andras gränser, förstå andras perspektiv samtidigt som att vågar visa vad du själv känner och tycker. I sammanhang där barn inte får utveckla dessa förmågor ökar risken för att barnet hamnar i osunda relationer som präglas av destruktivt beteende, ibland övergrepp. Kanske är den mest grundläggande konsekvensen för barn utan träning i att skapa goda relationer; att de relationer som utvecklas inte får bli fullt så givande som de hade haft potential att bli. Om barnet under uppväxtåren får skapa sig modeller för hur goda relationer byggs och sedan bli trygg med dessa modeller, väntar ett liv av mer berikande möten, vänskaper, kärleksrelationer och familjeliv.

Så vad innebär det att gå på en trygghetsskola?

Det vore nu väldigt skönt att få säga att Byängsskolan härmed inte har några problem med gruppträck, kränkningar, mobbning, ryktesspridning, våld och allt övrigt antisocialt beteende som tar vid när tryggheten saknas. Tyvärr kan vi inte ge något sådant löfte. Faktum är att ingen skola kan. Här är forskningen tydlig; risken för negativt socialt beteende är konstant på en skola. Som bäst är detta beteende latent, men så fort man byter fokus blommar det negativa beteendet upp igen. Vi kan aldrig garantera att våra elever slipper fara illa på skolan. Negativt beteende elever emellan kan alltid hinna inträffa på fritiden, internet, sms och i alla sammanhang på skolan där en vuxen inte råkar befinna sig. Det går heller aldrig att garantera att alla lärare är lika bra på alla delar av det sociala arbetet i alla olika situationer. Hur bra vi än är kommer det finnas skillnader i kvalitet beroende på vad som händer, var det händer, när det händer och vilken vuxen som hanterar det.

Man kan alltså fråga sig vad som då gör att vi vill kalla oss för en trygghetsskola? Vi gör det med anledning av vår personals engagemang, fokus och systematiska trygghetsarbete. Men kanske är den största nyckeln ett gott samarbetsklimat mellan hem och skola. Utöver att skolan alltid ska arbeta till hundra procent med det sociala trygghetsarbetet är forskningen tydlig på en annan punkt; för att nå högsta resultat måste vi involvera elever och vårdnadshavare i vårt trygghetsarbete. I ett sådant samarbete har vi höga förväntningar på personal, elever och vårdnadshavare men vi har också förståelse för -och tålmod med varandra när så behövs. Här följer det vi söker i detta samarbete:

- **Förväntning på vår personal**

- Vi ska arbeta förebyggande för att konflikt och mobbning inte ska uppstå. Vi ska arbeta direkt för att skyndsamt avbryta pågående konflikt eller mobbning. Vi ska arbeta uppföljande för att se att de problem vi tror är lösta verkligen är det.
- Vi ska göra detta trygghetsarbete systematiskt utifrån vår teorigrund, utifrån en seriös analys av situationen som föreligger och ett målmedvetet arbete utifrån denna analys.
- Vi ska ha en löpande uppföljning av det egna arbetet, både under och efter att insatsen genomförts, om förbättringsområden upptäcks söker vi förbättra oss.
- Vi ska arbeta transparent med full information till samarbetande personal på skolan och berörda elevers föräldrar.
- Vi ska aldrig söka försköna de problem vi står inför, det innebär att vi är ärliga om det som förvirrar eller oroar oss. När vi misslyckas berättar vi även det.
- Vi ska alltid söka och välkomna samarbete med varandra, våra elever och deras föräldrar, oavsett vad som ligger i historien. Vi förpliktigar oss till att be om hjälp när vi inte når upp till något av dessa åtaganden.

- **Förväntning på våra elever**

Våra elever förväntas:

- Lära sig om och engagera sig i frågor som solidaritet, tolerans, civillikhet och förståelse för andras perspektiv.
- Lära sig att känna igen, reagera mot och förebygga antisocialt beteende.
- Lära sig värna om egna såväl som andras gränser.

Genom schemalagd träning (Olweus-klassmöten) utvecklas eleverna i dessa frågor, eleverna är även medskapande i denna träning och förväntas vara delaktiga i att utveckla den egna klassens trygghetsarbete. Eftersom denna träning startar redan i förskoleklass blir den sociala och solidariska utbildningen något som utvecklar och följer eleverna genom deras tio år på Byängsskolan, det är fantastisk möjlighet. Utöver specifik schemalagd tid genomsyras hela elevens skoldag av det sociala perspektivet.

- **Förväntning på våra elevers vårdnadshavare**

Våra elevers vårdnadshavare förväntas vara involverade i sina barns skolgång, i synnerhet gällande deras sociala situation. Våra elevers vårdnadshavare förväntas:

- Föra en löpande dialog med sina barn om den sociala situationen i klassen och skolan.
- Föra dialog med barnets mentor om sådant som barnet berättar hemma, som kan vara viktigt för mentorn att veta i sitt trygghetsarbete med klassen.
- Intressera sig för den träning eleven får genom elevernas Olweus-klassmöten.
- Engagera sig i de föräldraklassmöten i vilka vårdnadshavarna får vara med och utveckla klassens trygghetsarbete en gång per termin.

- Söka en god och öppen dialog med personal om konflikt eller mobbning uppstår i klassen.

Systematisk utvärdering och utveckling

Varje år skriver alla barn på skolan en anonym enkät som undersöker tryggheten på skolan. Barnen i ÅK 3 - 9 skriver en mer utförlig enkät uppkopplade mot en internationell databas i Norge. Utifrån denna enkät får vi detaljerad statistik om hur tryggheten fungerar på skolan. Varje skolår avslutas med denna enkät. Varje skolår påbörjas med att personalen analyserar enkätsvaren och utformar kommande års trygghetsarbete utifrån denna analys. Ledningen sätter i samråd med kurator övergripande trygghetsmål och bestämmer det gemensamma arbete som personal skall utföra för att nå dessa mål. Varje mentor/mentorspar bestämmer de individuella klassernas trygghetsmål och det arbete de ska göra med klassen för att nå dessa mål. Mentorer informerar därefter övrig personal som klassen är i kontakt med om det trygghetsarbete man önskar göra gemensamt runt klassen. Trygghetsmålen utvärderas inför vårterminens start, vid behov utvecklas mål eller metod för att bättre motsvara behov och förutsättningar.

Välkomna till trygga Byängsskolan!

Vi är övertygade om att dessa ansträngningar betalar sig i långa loppet; om vi arbetar långsiktigt och målmedvetet kommer vi att förbli Täbys ledande skola vad gäller social trygghet samt fortsätta tillhöra toppskiktet av Sveriges skolor betygsmässigt.

Varmt välkomna till trygga Byängsskolan!